

Nosaukums: Metodiskais atbalsta materiāls par sintaktiskajām konstrukcijām (8.,9.klase)

Mērķis: Palīdzēt skolēniem ar mācīšanās traucējumiem izprast un apgūt sintaktiskās konstrukcijas.

Uzdevumi: 1) iemācīt saskatīt teikumā sintaktiskās konstrukcijas,

2) iemācīt lietot atbilstošas pieturzīmes teikumos ar sintaktiskajām konstrukcijām,

3) iemācīt pašiem veidot teikumus ar sintaktiskajām konstrukcijām un lietot pieturzīmes.

Apraksts: Katram skolēnam, mācoties par attiecīgo sintaktisko konstrukciju, tiek iedota atgādne, kuru skolotājs māca izmantot.

Skolotāja: Sandra Sietiņa

DIVDABJA TEICIENS

<p>Divdabja teiciens veidojas, ja ir 3 galvenās pazīmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ir divdabis, kas beidzas ar –is, -usi, - ies -usies, -ts, - ta, -dams, -dama, -damies, -damās, -ot, - oties; ➤ divdabi paskaidro vismaz viens patstāvīgs vārds; ➤ divdabis teikumā ir apstāklis vai dubultloceklis. 	<p>Atnākusi no skolas, es vienmēr izmācos.</p> <p>Dienasgrāmatu, paslēptu dziļi skapī, nejauši atrada brālis.</p> <p>Būdams godīgs pret citiem, tu saņemsi līdzīgu attieksmi pret sevi.</p> <p>Nokļūstot neparastās situācijās, radoši jādomā, kā no tām izklūt.</p>
<p>Divdabja teicienā nekad neietilpst</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ teikuma gramatiskais centrs ➤ sakārtojuma un pakārtojuma vārdi, ja tie ievada teikuma daļu. 	<p>Daudz domājot, es nonācu pie svarīgām atziņām.</p> <p>Es daudz esmu sapratis, un, nonācis dažādās neparastās situācijās, es tagad protu rast risinājumu.</p>
<p>Divdabja teicieni teikumā var būt vienlīdzīgi. Divdabja teicienus neatdala ar komatu, ja tos saista sakārtojuma saikļi un, vai.</p>	<p>Saulei rietot un tumsai tuvojoties, dabā iestājās klusums.</p>

DIVDABJA TEICIENS

<p>Divdabja teiciens veidojas, ja ir 3 galvenās pazīmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ir divdabis, kas beidzas ar –is, -usi, - ies -usies, -ts, - ta, -dams, -dama, -damies, -damās, -ot, - oties; ➤ divdabi paskaidro vismaz viens patstāvīgs vārds; ➤ divdabis teikumā ir apstāklis vai dubultloceklis. 	<p>Atnākusi no skolas, es vienmēr izmācos.</p> <p>Dienasgrāmatu, paslēptu dziļi skapī, nejauši atrada brālis.</p> <p>Būdams godīgs pret citiem, tu saņemsi līdzīgu attieksmi pret sevi.</p> <p>Nokļūstot neparastās situācijās, radoši jādomā, kā no tām izklūt.</p>
<p>Divdabja teicienā nekad neietilpst</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ teikuma gramatiskais centrs ➤ sakārtojuma un pakārtojuma vārdi, ja tie ievada teikuma daļu. 	<p>Daudz domājot, es nonācu pie svarīgām atziņām.</p> <p>Es daudz esmu sapratis, un, nonācis dažādās neparastās situācijās, es tagad protu rast risinājumu.</p>
<p>Divdabja teicieni teikumā var būt vienlīdzīgi. Divdabja teicienus neatdala ar komatu, ja tos saista sakārtojuma saikļi un, vai.</p>	<p>Saulei rietot un tumsai tuvojoties, dabā iestājās klusums.</p>

PIETURZĪMES TEIKUMOS AR VISPĀRINĀTĀJVĀRDU

$V : v_1, v_2, v_3$	Dārzā patīkami smaržo puķes: tulpes, narcises, hiacintes.
$v_1, v_2, v_3 - V$	Dārzā smaržo tulpes, narcises, hiacintes – pavasara puķes.
$V - v_1, v_2, v_3 -$	Dārza puķes - tulpes, narcises, hiacintes – patīkami smaržo.
$V, kā v_1, v_2, v_3,$	Pavasara puķes, kā tulpes, narcises, hiacintes, reibinoši smaržo.
Tādi V kā v_1, v_2, v_3	Pavasārī tādas puķes kā tulpes, narcises, hiacintes reibinoši smaržo.
$V - v_1, v_2, v_3 - V$	Pavasara puķes - tulpes, narcises, hiacintes – puķes, kuras reibinoši smaržo.

PIETURZĪMES TEIKUMOS AR VISPĀRINĀTĀJVĀRDU

$V : v_1, v_2, v_3$	Dārzā patīkami smaržo puķes: tulpes, narcises, hiacintes.
$v_1, v_2, v_3 - V$	Dārzā smaržo tulpes, narcises, hiacintes – pavasara puķes.
$V - v_1, v_2, v_3 -$	Dārza puķes - tulpes, narcises, hiacintes – patīkami smaržo.
$V, kā v_1, v_2, v_3,$	Pavasara puķes, kā tulpes, narcises, hiacintes, reibinoši smaržo.
Tādi V kā v_1, v_2, v_3	Pavasārī tādas puķes kā tulpes, narcises, hiacintes reibinoši smaržo.
$V - v_1, v_2, v_3 - V$	Pavasara puķes - tulpes, narcises, hiacintes – puķes, kuras reibinoši smaržo.

SAVRUPINĀJUMA VEIDI

Savrupināts apzīmētājs un savrupināta apzīmētāja grupa	Savrupināts pielikums un savrupināta pielikuma grupa	Savrupināts apstāklis un savrupināta apstākļa grupa	Divdabja teiciens
<p>Pavasaris, agrs un saulains, priecēja cilvēku sirdis.</p> <p>Dārzā dižojās ābele – lepna par bagātīgo ražu.</p>	<p>Kārlis Skalbe, rakstnieks, iedvesmu guvis Piebalgas dabas skaistumā.</p> <p>Kārlis Skalbe, izcilais latviešu rakstnieks, iedvesmu guvis Piebalgas dabas skaistumā.</p>	<p>Tur (kur?), dārzā (kur?), kā neprātīgas zied narcises, hiacintes un tulpes.</p> <p>Tur (kur?), senajā skolas dārzā (kur?), kā neprātīgas zied narcises, hiacintes un tulpes.</p>	<p>Saulei rietot, mēs atgriezāmieš mājās.</p> <p>Meitene skrēja, saukdama: "Pagaidiet!"</p> <p>Meitene steidzās, saukdama, lai viņu pagaida.</p>

SAVRUPINĀJUMA VEIDI

Savrupināts apzīmētājs un savrupināta apzīmētāja grupa	Savrupināts pielikums un savrupināta pielikuma grupa	Savrupināts apstāklis un savrupināta apstākļa grupa	Divdabja teiciens
<p>Pavasaris, agrs un saulains, priecēja cilvēku sirdis.</p> <p>Dārzā dižojās ābele – lepna par bagātīgo ražu.</p>	<p>Kārlis Skalbe, rakstnieks, iedvesmu guvis Piebalgas dabas skaistumā.</p> <p>Kārlis Skalbe, izcilais latviešu rakstnieks, iedvesmu guvis Piebalgas dabas skaistumā.</p>	<p>Tur (kur?), dārzā (kur?), kā neprātīgas zied narcises, hiacintes un tulpes.</p> <p>Tur (kur?), senajā skolas dārzā (kur?), kā neprātīgas zied narcises, hiacintes un tulpes.</p>	<p>Saulei rietot, mēs atgriezāmieš mājās.</p> <p>Meitene skrēja, saukdama: "Pagaidiet!"</p> <p>Meitene steidzās, saukdama, lai viņu pagaida.</p>